

Tagetes patula

Foto: Harrie de Vries

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Tagetes* is vernoemd naar Tages, een Etruskische goddelijkheid, de kleinzoon van Jupiter, die bekend stond om zijn schoonheid en vaardigheid in de aardse wetenschappen, een link die waarschijnlijk is gelegd vanwege de opvallende schoonheid van de bloemen. De soortaanduiding *patula* is afgeleid van het Latijnse 'patulus', wat 'uitgespreid', 'openstaand' of 'wijd uit elkaar groeiend' betekent. Dit verwijst naar de wijdere, bossige groeiwijze van deze soort in vergelijking met de hoog opgroeiende Afrikaantjes (*T. erecta*). De meest gebruikte Nederlandse naam is Afrikaantje, wat historisch misleidend is omdat de plant oorspronkelijk uit Amerika komt, maar via Afrika (Tunesië) in Europa terecht kwam.

Taxonomie

Tagetes patula is een soort uit het geslacht *Tagetes*, een groep planten die tot de composietenfamilie (Asteraceae) behoort. De soort is een allotetraploïd ($2n = 48$) en is waarschijnlijk van hybride oorsprong, ontstaan uit een kruising tussen de diploïde soorten *Tagetes erecta* en *Tagetes tenuifolia*.

- Rijk: Plantae
- Orde: Asterales
- Familie: Asteraceae (Composietenfamilie)
- Geslacht: *Tagetes*
- Soort: *T. patula*

Synoniemen

Er zijn relatief weinig erkende synoniemen voor de soort *Tagetes patula* zelf, aangezien Linnaeus deze naam valide heeft beschreven. Historisch en in kwekerijtaal wordt de plant vaak aangeduid met zijn Engelse naam 'French Marigold' of door de Nederlandse naam 'Klein Afrikaantje' om hem te onderscheiden van het 'Groot Afrikaantje' (*T. erecta*).

Variëteiten en cultivars

Tagetes patula is een van de meest populaire eenjarige planten, wat heeft geleid tot honderden commerciële hybriden en cultivars, vaak gegroepeerd in series. Veel cultivars hebben dubbele of gevulde bloemen. Enkele bekende series en cultivars zijn:

- 'Boy Series' (bv. 'Golden Boy', 'Yellow Boy'): Compact en vroegbloeiend met gevulde bloemen.
- 'Janie Series' (bv. 'Janie Bright Yellow', 'Janie Spry'): Laagblijvend, bekend om hun profuse bloei.
- 'Disco Series' (bv. 'Disco Flame', 'Disco Orange'): Enkelbloemig, met heldere kleuren en een opvallend geel hart, zeer aantrekkelijk voor bijen.
- 'Aurora Series' (bv. 'Aurora Red', 'Aurora Light Yellow'): Halfgepulde bloemen met vaak tweekleurige tinten.
- 'Bonanza Series' (bv. 'Bonanza Flame', 'Bonanza Yellow'): Middelhoge planten met grote, gevulde, anemoontype bloemen.
- 'Little Hero Series': Compacte planten met dubbele bloemen, goed voor potten en randen.
- 'Linnaeus': Een historische, enkelbloemige variëteit, bekend om zijn oorspronkelijke uitstraling en luchtige groei.

Familie

Tagetes patula behoort tot de Asteraceae, de Composietenfamilie. Kenmerkend zijn de bloemhoofdjes die zijn opgebouwd uit lintbloemen (de 'bloemblaadjes') en buisbloemen (het 'hart'), hoewel veel cultivars dubbele bloemen hebben waarbij de buisbloemen zijn omgevormd tot extra lintbloemen.

Hoogte

De hoogte van *Tagetes patula* varieert aanzienlijk afhankelijk van de cultivar, maar de soort wordt over het algemeen als laagblijvend tot middelhoog beschouwd. De meeste tuinrassen bereiken een hoogte tussen de 20 en 50 centimeter, met de dwergvariëteiten vaak slechts 15 centimeter.

Bloemkleur

De bloemen zijn vaak tweekleurig of in warme tinten. De typische kleuren zijn rood, bruinrood, mahonie, oranje en geel, vaak in combinatie met elkaar, zoals een rood hart met een gele rand, of gestreept. Er zijn zowel enkelbloemige als gevuldbloemige (dubbele) types.

Bladkleur

Het blad is donkergroen, oneven geveerd en heeft een diep ingesneden bladrand. De bladeren bevatten olieklaren en verspreiden een sterke, kenmerkende en voor sommigen onaangename geur, wat de plant de bijnaam 'stinkertje' heeft opgeleverd.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van *Tagetes patula* is zeer lang en rijkelijk, en loopt van de vroege zomer tot aan de eerste strenge nachtvorst. In Nederland en België bloeit de plant meestal van juni tot ver in oktober.

Standplaats

Tagetes patula gedijt het beste in de volle zon, wat essentieel is voor een overvloedige bloei. De plant is tolerant ten opzichte van verschillende bodemsoorten (zand, leem of klei), maar de grond moet goed doorlatend zijn en mag niet uitdrogen in de zomer. Hij is zeer tolerant voor hitte en droogte, maar natte omstandigheden, vooral in combinatie met kou, moeten worden vermeden.

Herkomst

De plant komt van nature uit de warmere streken van Midden-Amerika, voornamelijk Mexico en Guatemala, waar hij in het wild groeit in open bossen. De Spanjaarden introduceerden de plant in Europa in de 16e eeuw.

Soort gewas

Het is een eenjarige plant (*annual*), wat betekent dat de plant in één groeiseizoen kiemt, bloeit, zaad zet en vervolgens afsterft. In zijn oorspronkelijke habitat is het echter een kortlevende, vorstgevoelige vaste plant.

Vermeerderingswijze

Tagetes patula wordt bijna uitsluitend vermeerderd door zaad. Zaaien gebeurt meestal binnenshuis onder glas in maart-april, of direct buiten op een zaaibed na de laatste nachtvorst. De plant zaait zichzelf ook gemakkelijk uit.

Klimaatzone

Als eenjarige plant is *Tagetes patula* vorstgevoelig. Hij is niet geschikt voor de koude klimaatzones en wordt in gematigde streken in USDA zone 2 tot 11 gekweekt als eenjarige. De plant is niet winterhard in de Benelux en moet elk jaar opnieuw worden gezaaid of geplant.

Insecten

De plant heeft een dubbele werking met betrekking tot insecten: de bloemen trekken nuttige insecten aan, zoals bijen en vlinders. Tegelijkertijd worden de wortels en de geurige bladeren in de tuinbouw gebruikt om schadelijke wortelstelselaaltjes (*Pratylenchus*-soorten) in de bodem actief te bestrijden en om ongedierte zoals witte vlieg bij tomaten te weren.

Bronvermelding

https://nl.wikipedia.org/wiki/Tagetes_patula

<https://www.gardenia.net/plant/tagetes-patula>

<https://plants.ces.ncsu.edu/plants/tagetes-patula/>

<https://www.vreeken.nl/557340-tagetes-patula-linnaeus>

<https://www.botanischetuinen.nl/nl/plant/68353/klein-afrikaantje>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Tagetes</i> (vernoemd naar de Etruskische god Tages); <i>patula</i> (uitgespreid, wijd uit elkaar groeiend)
Taxonomie	<i>Familie: Asteraceae, Geslacht: Tagetes, Soort: T. patula</i>
Synoniemen	'French Marigold', 'Klein Afrikaantje'
Variëteiten en cultivars	'Boy Series', 'Janie Series', 'Disco Series', 'Aurora Series', 'Bonanza Series', 'Little Hero Series', 'Linnaeus'
Familie	Asteraceae (Composietenfamilie)
Hoogte	20- 50 cm (afhankelijk van cultivar, dwergsoorten lager)
Bloemkleur	Rood, bruinrood, oranje en geel (vaak tweekleurig, enkel of gevuld)
Bladkleur	Donkergroen, oneven geveerd (sterke, aromatische geur)
Bloeiperiode	Juni- oktober (tot de eerste nachtvorst)
Standplaats	Volle zon, goed doorlatende, matig voedselrijke, droge tot vochtige grond
Herkomst	Midden- en Zuid-Amerika (voornamelijk Mexico en Guatemala)
Soort gewas	Eenjarige plant (<i>annual</i>)
Vermeerderingswijze	Zaad (binnen of buiten zaaien, zaait zichzelf uit)
Klimaatzone	USDA zone 2- 11 (wordt als eenjarige gekweekt, niet winterhard)
Insecten	Trekt bijen en vlinders aan; weert schadelijke aaltjes en insecten